

Arkeologisk schaktningsövervakning

BONDEGATAN 16

vid schaktning för fjärrvärme genom stadslager L2001:4288 i

Falu stad och kommun, Dalarnas län

2023



Arkivrapport dnr 133/23

Lee Widegren Lundin

Upphovsrätt, om inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY

Bakgrundskartor:

Topografi 10 och Fastighetsindelning: © Lantmäteriet.

Dalarnas museum, Falun, 2023

Sammanfattning

I september 2023 genomförde Dalarnas museum en schaktningsövervakning vid Bondegatan 16 i Falun (figur 1). Anledningen var schaktning för fjärrvärmeledning. Främst påträffades sentida utfyllnadslager, i gatan påträffades ett utfyllnadslager med inslag av slagg. Ingen annat av antikvariskt intresse påträffades. I botten av schaktet fanns lera som var svår att avgöra om den var omgrävd eller orörd naturlig mark.

Inledning

Med anledning av schaktning för fjärrvärme vid Bondegatan 16 genomförde Dalarnas museum en arkeologisk schaktningsövervakning i stadsdelen Elsborg i Falun (figur 2). Ledningsschaktet grävdes i Bondegatan och på fastigheten Bonden 9. Arbetet utfördes i september 2023. Uppdraget genomfördes under Länsstyrelsen i Dalarnas generella beslut, dnr 431-14504-2022, för schaktningsövervakningar inom Falu stadslager, L2001:4288. Beställare var Falu Energi & Vatten AB.

Syfte

Syftet med schaktningsövervakningen var att med ett vetenskapligt arbetssätt dokumentera del av fornlämningen Falu stadslager L2001:4288.

Metod och genomförande

Schaktet var grävt med grävmaskin. En arkeolog besökte platsen när schaktet var färdiggrävt vid två tillfällen. Först dokumenterades schaktdelen inne på gården. Sedan dokumenterades schaktdelen som grävts i gatan. Schaktet mättes in med RTK och schaktets innehåll dokumenterades skriftligt och fotograferades.

Resultat och slutsatser

Schaktet var 13,5 meter långt, 1–2,1 meter brett och 0,8–1,25 meter djupt (figur 3). Schaktet var som djupast i sydväst och grundast inne på gården. Schaktet grävdes delvis där tidigare ledningsschakt fanns utmed vägens riktning. Inne på gården påträffades endast sentida utfyllnadslager med omgrävd lera i botten av schaktet. I gatan fanns främst bärlager/utfyllnadslager under asfalten. I den sydvästra schaktväggen mot trottoaren fanns inslag av slagg i ett gruslager under vägen, det föreföll dock inte vara av äldre karaktär. Leran som framkom mot botten av schaktet var bitvis omgrävd och på vissa ställen var det svårt att avgöra om leran var orörd eller omgrävd. Schaktets innehåll redovisas i detalj i bilaga 1.

Inga föremål eller kontexter av antikvariskt intresse påträffades. Ytterligare arkeologiska insatser bedöms ej nödvändiga inom aktuellt arbetsföretag.

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens diarienummer:	431-11835-2023, 431-14504-2022
Fornreg, uppdragsnummer:	202300148
Socken:	Falun
Fornreg, lämningsnummer:	L2001:4288
Fastighet:	Falun 7:26 och Bonden 9
Koordinater, mitten:	N 6718467
(SWEREF99 TM)	E 534124
Höjd (RH 2000):	126,7 m.ö.h.
Inmätning:	RTK
Utförandetid:	2023-09-22 till 2023-09-25
Undersökt yta:	23,5 kvadratmeter
DM projektnummer:	696
DM diarienummer:	133/23
DM foto accessionsnr:	DM ARK696
Arkeologisk personal:	Lee Widegren Lundin
Projektansvarig:	Lee Widegren Lundin

Dokumentationsmaterialet förvaras på Dalarnas museum. Inga fynd tillvaratogs.

Bilagor

1. Schaktbeskrivningar med foton
2. Figurer

Bilaga 1 Schaktbeskrivning

Schakt 1a

Schaktdel inne på gården, 4 m lång, 1–2 m bred, 0,8 m djupt. Närmast huset fanns dränering och ledningar. Gårdens stenläggning låg på 0,5–0,6 m stenkross. Därunder fanns omgrävd lera. Två stora stenblock (>1m br) låg i schaktsvängen i norra schaktväggen. Under trottoaren fanns tidigare ledningsschakt, sand- och grusfyllning.

Schakt 1b

Schaktdel i gatan, 7,5 m lång, 1–2,1 m bred, 0,9–1,25 m djupt. Det smala partiet var täckt med plåtar, svårt att se ordentligt. Schaktet var ca 0,9 m djupt under plåtarna, mot väst var det djupare. Grus hade lagts ned i botten av schaktet.

I allmänhet innehöll schaktet vägfyllning av grus och sand. Mitt i vägen fanns eventuellt orörd, naturlig lera, kanske omgrävt, ca 1 m ned från marknivån. Tidigare ledningsschakt i vägens riktning i V delen.

Lagerföljd sydvästra schaktväggen:

0,2 m asfalt + bärlager av grå grus/sand

0,3 m bärlager av gul grus/sand

0,3 m brunt grus m inslag av slagg

Ca 0,4 m lera, omgrävd?



Foto 1. Schakt 1a från väst. Foto: Lee Widegren Lundin.



Foto 2. Schakt 1b, sydvästra schaktväggen mot trottoaren, från nordöst. Foto: Lee Widegren Lundin.

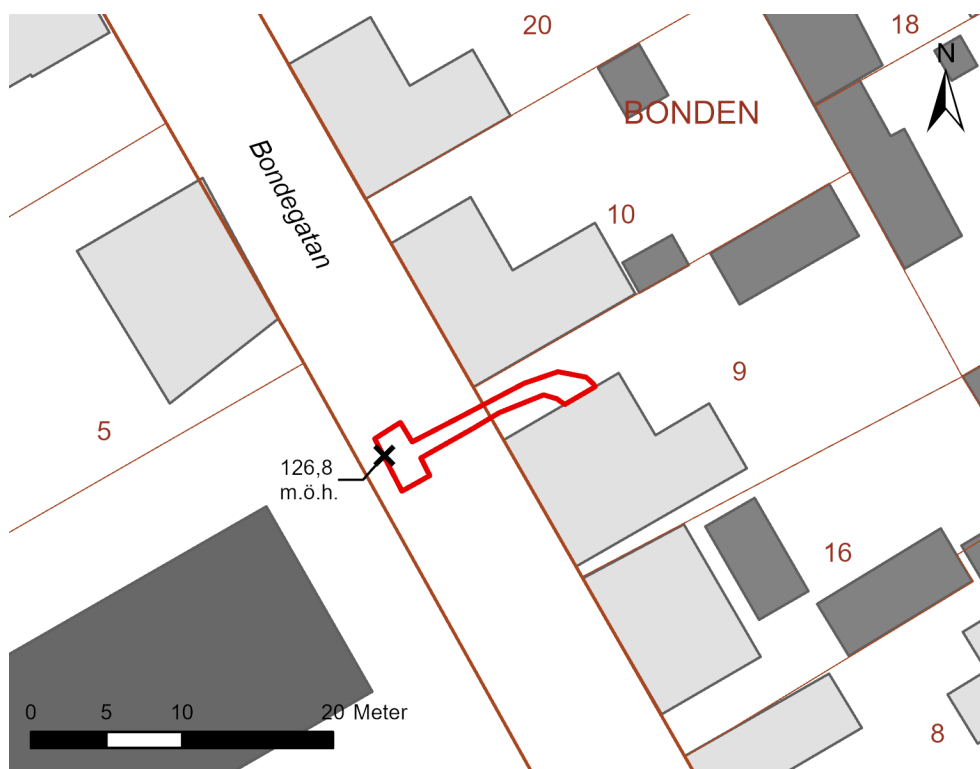
Bilaga 2 Kartor/planer



Figur 1. Karta över Dalarna med Falun markerat.

Figur 2. (nästa sida) Falu stadslager L2001:4288 (blå) och stadsdelen Elsborg (grön). Platsen för schaktningsövervakning markerad med svart cirkel.





Figur 3. Utdrag ur topografiska kartan och fastighetsindelning. Schakt markerat med rött och dokumenterad lagerföljd vid krysset. Nivå för markytan markerad.